

Marek Okólski, Marta Anacka **Migracje: pojęcia i metoda**

Abel G.J., Sander N. (2014). Quantifying global international migration flows. *Science*, 28 March, 343(6178), 1520-1522. <https://doi.org/10.1126/science.1248676>

Bilsborrow R.E., Hugo G., Oberai A.S., Zlotnik H. (1997). *International Migration Statistics. Guidelines for Improving Data Collection Systems*. Geneva: International Labour Organization.

King R. (2002). Towards a new map of European migration. *International Journal of Population Geography*, 8, 89-106. <https://doi.org/10.1002/ijpg.246>

Shah S. (2020). Kolejna wielka migracja. O wędrówkach ludzi i zwierząt na zmieniającej się planecie. Warszawa: Słowne (Burda Media Polska Sp. z o.o.).

Tomas P.A., Summers L.H., Clemens M. (red.) (2009). *Migrants Count. Five Steps Toward Better Migration Data*. Washington DC: Center for Global Development.

United Nations (2020). *Handbook on Measuring International Migration through Population Censuses*. New York: UN Department of Economic and Social Affairs.

Anita Brzozowska, Sabina Toruńczyk-Ruiz **Metody jakościowe w badaniach migracji**

Babbie E. (2004). *Badania społeczne w praktyce*. Warszawa: Wydawnictwo Naukowe PWN.

Creswell J.W. (2013). *Projektowanie badań naukowych. Metody jakościowe, ilościowe i mieszane*. Kraków: Wydawnictwo Uniwersytetu Jagiellońskiego.

Jaźwińska E., Łukowski W., Okólski M. (1997). Przyczyny i konsekwencje emigracji z Polski. Wstępne wyniki badań w czterech regionach za pomocą podejścia etnosondażowego. Warszawa: Instytut Studiów Społecznych UW, *Prace Migracyjne*, 7.

Kaczmarczyk P., Salamońska J. (2018). Why We Still Need Ethnosurveys in Migration Research: Empirical Evidence From Poland. *Journal of Mixed Methods Research*, 12(4), 458-476, <https://doi.org/10.1177/1558689818796370>

Thomas W.I., Znaniecki F. (1976). *Chłop polski w Europie i Ameryce*. Warszawa: Ludowa Spółdzielnia Wydawnicza.

Vargas-Silva C. (red.) (2012). *Handbook of Research Methods in Migration*. Cheltenham, Northampton: Edward Elgar Publishing Ltd. <https://doi.org/10.4337/9781781005231>

Yin R.K. (2015). *Studium przypadku w badaniach naukowych. Projektowanie i metody*. Kraków: Wydawnictwo Uniwersytetu Jagiellońskiego.

Zapata-Barrero R., Yalaz E. (2022). Qualitative Methods in Migration Research, w: P. Scholten (red.), *Introduction to Migration Studies: An Interactive Guide to the Literatures on Migration and Diversity* (411-423). Cham: Springer International Publishing, https://doi.org/10.1007/978-3-030-92377-8_25 https://doi.org/10.1007/978-3-030-92377-8_25

Barbara Jancewicz **Metody ilościowe w badaniach migracji**

Babbie E.R. (2019). *Badania społeczne w praktyce*. Warszawa: Wydawnictwo Naukowe PWN.

Bąk J. (2020). *Statystycznie rzecz biorąc, czyli ile trzeba zjeść czekolady żeby dostać Nobla?* Warszawa: Wydawnictwo W.A.B.

Beręsewicz M., Szymkowiak M. (2015). Big data w statystyce publicznej – nadzieje, osiągnięcia, wyzwania i zagrożenia. *Ekonometria*, 2. <https://doi.org/10.15611/ekt.2015.2.01>

Chmielewska I., Panuciak A., Strzelecki P. (2019). *Polacy pracujący za granicą w 2018 r.* Warszawa: Narodowy Bank Polski.

Górny A., Porwit K., Madej K. (2021). *Imigranci z Ukrainy w aglomeracji warszawskiej w czasie pandemii COVID-19. Wyniki badania panelowego*. Warszawa: Fundacja Ośrodka Badań nad Migracjami.

Sulek A. (2002). *Ogród metodologii socjologicznej*. Warszawa: Wydawnictwo Naukowe Scholar.

Troszyński M. (2018). *Ukraina i Ukraińcy w polskim dyskursie internetowym. Analiza jakościowo-ilościowa tekstów zamieszczanych w mediach społecznościowych*. Warszawa: Collegium Civitas.

Agnieszka Fihel, Paweł Kaczmarczyk, Weronika Kloc-Nowak

Uwarunkowania migracji. Aspekty teoretyczne i praktyczne

Burawoy M. (1976). The functions and reproduction of migrant labor: Comparative material from Southern Africa and the United States. *American Journal of Sociology*, 81(5), 1050-1087, <https://doi.org/10.1086/226185>

Faist T. (2000). *The Volume and Dynamics of International Migration and Transnational Social Spaces*. Oxford: Clarendon Press. <https://doi.org/10.1093/acprof:oso/9780198293910.001.0001>

Haas H. de (2021). A theory of migration: the aspirations-capabilities framework. *Comparative Migration Studies*, 9(8), <https://doi.org/10.1186/s40878-020-00210-4>

Haas H. de (2010). The internal dynamics of migration processes: A theoretical inquiry. *Journal of Ethnic and Migration Studies*, 36(10), 1587-1617. <https://doi.org/10.1080/1369183X.2010.489361>

Massey D. (1999). Why does migration occur? A theoretical synthesis, w: Ch. Hirschman, P. Kasinitz, J. DeWind (red.), *The Handbook of International Migration: The American Experience* (34-52). New York: Russell Sage Foundation.

Piore M.J. (1979). *Birds of Passage. Migrant Labor and Industrial Societies*. Cambridge: Cambridge University Press. <https://doi.org/10.1017/CBO9780511572210>

Portes A., Böröcz J. (1989). Contemporary immigration: Theoretical perspectives on its determinants and modes of incorporation. *International Migration Review*, 23(3), 606-630, <https://doi.org/10.1177/019791838902300311>

Portes A., Sensenbrenner J. (1993). Embeddedness and immigration: Notes on the social determinants of economic action. *American Journal of Sociology*, 98(6), 1320-1350. <https://doi.org/10.1086/230191>

Sassen S. (2007). Globalizacja. Eseje o nowej mobilności ludzi i pieniędzy. Kraków: Wydawnictwo Uniwersytetu Jagiellońskiego.

Stark O., Bloom D.E. (1985). The new economics of labor migration. *American Economic Review*, 75, 173-178.

Xiang B., Narotzky S., Lan P.-C. (2022). Shift in drivers of migration: From economic accumulation to social reproduction and lifestyle consumption. *Intersections*, 8(2), 211-216, <https://doi.org/10.17356/ieejsp.v8i2.1061>

Anna Janicka Skutki procesów migracyjnych

ILO (2015). ILO Global Estimates on Migrant Workers. Results and Methodology. Special Focus on Migrant Domestic Workers. Geneva: International Labour Organization.

IOM (2022). World Migration Report 2022. Geneva: International Organization for Migration.

OECD (2017). International Migration Outlook 2017. Paris: Organization for Economic Co-operation and Development. https://doi.org/10.1787/migr_outlook-2017-en

UN (2001). Replacement Migration: Is it a Solution to Declining and Ageing Populations? New York: United Nations.

UNDP (2009). Overcoming Barriers: Human Mobility and Development. Human Development Report. New York: United Nations Development Programme.

World Bank (2018). Migration and remittances. Recent developments and outlook. Migration and Development Brief, 29.

Weronika Kloc-Nowak Migracje w perspektywie przebiegu życia i płci społeczno-kulturowej

Kindler M., Napierała J. (2010). Migracje kobiet: Przypadek Polski. Warszawa: Wydawnictwo Naukowe Scholar.

King R., Cela E., Fokkema T. (2021). New Frontiers in International Retirement Migration. *Ageing & Society*, 41(6), 1205-1220, <https://doi.10.1017/S0144686X21000179>

Kulu H., Milewski N. (2007). Family change and migration in the life course: An introduction. *Demographic Research*, 17(19), 567-590, <https://doi.10.4054/Dem-Res.2007.17.19>

Pustułka P. (2020). Migracja i płeć w cyklach życia rodzinnego. *Studia Socjologiczne*, 236(1), 105-130.

Urbańska S. (2015). Matka Polka na odległość. Z doświadczeń migracyjnych robotnic 1989-2010. Toruń: Wydawnictwo Naukowe Uniwersytetu Mikołaja Kopernika.

Dariusz Stola **Historia ludzi to historia migracji**

Kindler M., Napierała J. (2010). Migracje kobiet: Przypadek Polski. Warszawa: Wydawnictwo Naukowe Scholar.

King R., Cela E., Fokkema T. (2021). New Frontiers in International Retirement Migration. *Ageing & Society*, 41(6), 1205-1220, <https://doi.10.1017/S0144686X21000179>

Kulu H., Milewski N. (2007). Family change and migration in the life course: An introduction. *Demographic Research*, 17(19), 567-590, <https://doi.10.4054/Dem-Res.2007.17.19>

Pustułka P. (2020). Migracja i płeć w cyklach życia rodzinnego. *Studia Socjologiczne*, 236(1), 105-130.

Urbańska S. (2015). Matka Polka na odległość. Z doświadczeń migracyjnych robotnic 1989-2010. Toruń: Wydawnictwo Naukowe Uniwersytetu Mikołaja Kopernika.

Agnieszka Radziwinowiczówna **Współczesne migracje na świecie**

King R. (2002). Towards a New Map of European Migration. *International Journal of Population Geography*, 8(2), 89-106. <https://doi.org/10.1002/ijpg.246>

McAuliffe M., Triandafyllidou A. (red.) (2021). *World Migration Report 2022*. Geneva: International Organization for Migration (IOM). <https://doi.org/10.1002/wom3.25>

OECD (2021). *International Migration Outlook 2021*. Paris: OECD Publishing. <https://doi.org/10.1787/29f23e9d-en>

Scholten P. (red.) (2022). *Introduction to Migration Studies: An Interactive Guide to the Literatures on Migration and Diversity*. Cham: Springer International Publishing. <https://doi.org/10.1007/978-3-030-92377-8>

UNESCO Institute for Statistics (2022). International students flow, <https://uis.unesco.org/en/uis-student-flow> (dostęp 29.12.2022)

Piotr Koryś **Globalizacja a migracje**

Dickinson E. (2017). *Globalization and Migration: A World in Motion*. Lanham: Rowman & Littlefield.

Koryś P., Okólski M. (2005). Świat w podróży. Globalny kontekst współczesnych polskich migracji. *Przegląd Polonijny*, 31(3), 7-26.

O'Rourke K., Williamson J. (1999). *Globalization and History. The Evolution of a Nineteenth-Century Atlantic Economy*. Cambridge MA: MIT Press. <https://doi.org/10.7551/mitpress/3310.001.0001>

Triandafyllidou A. (red.) (2018). *Handbook of Migration and Globalisation*. Cheltenham: Edgar Elgar. <https://doi.org/10.4337/9781785367519>

Wojciech Łukowski **Lokalny wymiar migracji**

Budyta-Budzyńska M. (2022). Islandory i nowowiejscy. Migracje wiejskie na przykładzie mazurskiej gminy Stare Juchy. Warszawa: Wydawnictwo Naukowe Scholar.

Brickell K., Datta A. (red.) (2012). Translocal Geographies. Spaces, Places, Connections. London, New York: Ashgate.

Jaźwińska E., Okólski M. (2001). Ludzie na huśtawce. Migracje między peryferiami Polski i Zachodu. Warszawa: Wydawnictwo Naukowe Scholar.

Łukowski W. (2001). Społeczne tworzenie ojczyzn. Studium tożsamości mieszkańców Mazur. Warszawa: Wydawnictwo Naukowe Scholar.

Łukowski W. (współpraca Bedyński W., Godz J.) (2023). Małe miasto w wielkim świecie. O społecznych praktykach mobilności. Warszawa: Wydawnictwo Naukowe Scholar.

Reckwitz A. (2016). Die Gesellschaft der Singularitäten. Frankfurt am Main: Suhrkamp Verlag.

Sara Bojarczuk, Marta Kindler **Sieci społeczne w badaniach migracji międzynarodowych**

Boyd M. (1989). Family and personal networks in international migration: Recent developments and new agendas. *The International Migration Review*, 23(3), Special Silver Anniversary, <https://www.jstor.org/stable/2546433>

Faist T. (2000). *The Volume and Dynamics of International Migration and Transnational Social Spaces*. Oxford: Clarendon Press. <https://doi.org/10.1093/acprof:oso/9780198293910.001.0001>

Gurak D.T., Caces F. (1992). Migration networks and the shaping of migration systems, w: M. Kritz, L. Lim, H. Zlotnik (red.), *International migration systems: A global approach* (150-176). Oxford: Clarendon Press.

Massey D. (1999). Why does migration occur? A theoretical synthesis, w: Ch. Hirschman, P. Kasinitz, J. DeWind (red.), *The Handbook of International Migration: The American Experience* (34-52). New York: Russell Sage Foundation.

Portes A., Sensenbrenner J. (1993). Embeddedness and immigration: Notes on the social determinants of economic action. *American Journal of Sociology*, 98(6), 1320-1351. <https://doi.org/10.1086/230191>

Aleksandra Grzymała-Kazłowska, Aneta Piekut **Integracja migrantów w społeczeństwie przyjmującym**

Ager A., Strang A. (2008). Understanding integration. A conceptual framework. *Journal of Refugee Studies*, 21(2), 166-191. <https://doi.org/10.1093/jrs/fen016>

Castles S., Korac M., Vasta E., Vertovec E. (2003). *Integration: Mapping the Field*. Home Office Online Report, 28/03.

Favell A. (2019). Integration: twelve propositions after Schinkel. *Comparative Migration Studies*, 7(1), 1-10. <https://doi.org/10.1186/s40878-019-0125-7>

Grzymała-Kazłowska A., Łodziński S. (red.) (2008). *Problemy integracji imigrantów*. Warszawa: Wydawnictwa Uniwersytetu Warszawskiego.

Grzymała-Kazłowska A., Ryan L. (2022). Bringing anchoring and embedding together: theorising migrants' lives over-time. *CMS*, 10, 46. <https://doi.org/10.1186/s40878-022-00322-z>

Schinkel W. (2018). Against 'immigrant integration': For an end to neocolonial knowledge production. *Comparative Migration Studies*, 6(1), 1-17. <https://doi.org/10.1186/s40878-018-0095-1>

Spencer S., Cooper B. (2006). *Social Integration of Migrants in Europe: A Review of the European Literature 2000-2006*. Oxford: COMPAS, University of Oxford.

Dominika Pszczołkowska Media jako (od)twórcy dyskursu o migracjach

Adamczyk M., Czubkowska S. Jak pisać i mówić o uchodźcach. Poradnik dla dziennikarek i dziennikarzy. Instytut Zamenhofa, sierpień 2021, <https://zamenhof.pl/wp-content/uploads/2022/07/Jak-pisac%CC%81-i-mo%CC%81wic%CC%81-o--uchodz%CC%81cach-poradnik-Instytutu-Zamenhofa.pdf> (dostęp 01.12.2022).

Badaczki i Badacze na Granicy. Działania Interwencyjne. Raport z realizacji projektu (2022). Ośrodek Badań nad Migracjami – Fundacja, https://content.bbng.org/uploads/RAPORT_Koncowy_Badaczki_i_Badacze_na_Granicy_4c07ab375a.pdf

Grzymała-Kazłowska A. (2007). *Konstruowanie „innego”: wizerunki imigrantów w Polsce*. Warszawa: Wydawnictwa Uniwersytetu Warszawskiego.

Łodziński S., Szonert M. (2017). „Niepolityczna polityka”? Kształtowanie się polityki migracyjnej w Polsce w latach 1989–2016. *Studia Migracyjne – Przegląd Polonijny*, 2(164), 39–66, <https://bibliotekanauki.pl/articles/579941>

McCombs M. (2014). *Setting the Agenda. The Mass Media and Public Opinion*. Malden MA: Polity Press.

Vliegenthart R. (2019). Media and immigration: a political communication perspective, w: A. Weinar, S. Bonjour, L. Zhyznomirska (red.), *The Routledge Handbook of the Politics of Migration in Europe* (82–91). Abingdon, New York: Routledge.

Agnieszka Fihel, Ewa Jaźwińska Polska jako kraj emigracji

GUS (2002). *Migracje zagraniczne ludności 2002 (wyniki Narodowego Spisu Powszechnego 2002)*. Warszawa: Główny Urząd Statystyczny, <http://stat.gov.pl/spisy--powszechne/narodowe-spisy-powszechne/narodowy-spis-powszechny-2002/migracje-zagraniczne-ludnosci-2002,11,1.html>

Jaźwińska E., Okólski M. (red.) (2001). *Ludzie na huśtawce. Migracje między peryferiami Polski i Zachodu*. Warszawa: Wydawnictwo Naukowe Scholar.

Kaczmarczyk P. (2005). Migracje zarobkowe Polaków w dobie przemian. Warszawa: Wydawnictwa Uniwersytetu Warszawskiego.

Kaczmarczyk P., Łukowski W. (red.) (2005). Polscy pracownicy na rynku pracy Unii Europejskiej. Warszawa: Wydawnictwo Naukowe Scholar.

Sakson B (2002). Wpływ niewidzialnych migracji zagranicznych lat osiemdziesiątych na struktury demograficzne Polski. Warszawa: Szkoła Główna Handlowa.

Stola D. (2010). Kraj bez wyjścia? Migracje z Polski 1949–1989. Warszawa: Wydawnictwo IPN.

Michał Garapich, Izabela Grabowska, Ewa Jaźwińska, Anne White **Koniec fenomenu migracji poakcesyjnych?**

Black R., Pantîru C., Okólski M., Engbersen G. (2010). A Continent Moving West? EU Enlargement and Labour Migration from Central and Eastern Europe. Amsterdam: Amsterdam University Press. <https://doi.org/10.1515/9789048510979>

Garapich M. (2016). London's Polish Borders: Transnationalizing Class and Ethnicity among Polish Migrants in London. Stuttgart: Ibidem Verlag.

Garapich M. (2008). The migration industry and civil society: Polish immigrants in the United Kingdom before and after EU enlargement. *Journal of Ethnic and Migration Studies*, 34(5), 735-752. <https://doi.org/10.1080/13691830802105970>

Glorius B., Grabowska-Lusinska I., Kuvik A. (red.) (2014). Mobility in Transition: Migration Patterns after EU Enlargement. Amsterdam: Amsterdam University Press. <https://doi.org/10.1017/9789048515493>

Grabowska I., Jastrzebowska A. (2022). Migration and the Transfer of Informal Human Capital: Insights from Central Europe and Mexico. Londyn: Routledge. <https://doi.org/10.4324/9781003011545>

Grabowska I., Garapich M., Jaźwińska E., Radziwinowiczówna A. (2017). Migrants as Agents of Change. Social Remittances in an Enlarged European Union. London: Palgrave. <https://doi.org/10.1057/978-1-137-59066-4>

Grabowska-Lusińska I., Okólski M. (2009). Emigracja ostatnia? Warszawa: Wydawnictwo Naukowe Scholar.

White A., Grabowska I., Kaczmarczyk P., Slany K. (2018). The Impact of Migration on Poland: EU Mobility and Social Change. London: UCL Press. <https://doi.org/10.2307/j.ctv550d7m>

Agata Górny, Marta Kindler **Polska jako nowy kraj imigracji**

Górny A., Grabowska-Lusińska I., Lesińska M., Okólski M. (red.) (2010). Transformacja nieoczywista. Polska jako kraj imigracji. Warszawa: Wydawnictwa Uniwersytetu Warszawskiego.

Rudolph H., Hillmann F. (1998). The invisible hands need visible heads: Managers, experts, and professionals from Western countries in Poland, w: K. Koser, H. Lutz (red.), *The New Migration in Europe* (60-89). London: Macmillan Press. https://doi.org/10.1007/978-1-349-26258-8_4

Sobczak-Szelc K., Pachocka M., Pędziwiatr K., Szałańska J., Szulecka M. (2022). From Reception to Integration of Asylum Seekers and Refugees in Poland. London: Routledge.

<https://doi.org/10.4324/9781003196327>

Szymańska-Matusiewicz G. (2014). Vietnamese from Eastern Europe as a transnational migrant community, w: Y.W. Chan, D. Haines, J.X. Lee (red.), *The Age of Asian Migration: Continuity, Diversity, and Susceptibility* (vol. 1, 189-210). London: Cambridge Scholars Publishing.

Wardęga J. (2017). Chińczycy w Polsce - niewidoczna mniejszość. *Studia Migracyjne - Przegląd Polonijny*, 2(164), 121-141.

Agata Górny, Marta Kindler, Katarzyna Porwit **Migracje z Ukrainy do Polski**

Górny A., Kaczmarczyk P. (2023). Between Poland and Ukraine. Ukrainian migrants in Poland during the war. *CMR Spotlight*, 2(48).

Górny A., Kołodziejczyk K., Madej K., Kaczmarczyk P. (2019). Nowe obszary docelowe w migracji z Ukrainy do Polski. Przypadek Bydgoszczy i Wrocławia na tle innych miast. *CMR Working Papers*, 118(176). Warszawa: Uniwersytet Warszawski.

Górny A., Madej K., Porwit K. (2020). Ewolucja czy rewolucja? Imigracja z Ukrainy do aglomeracji warszawskiej z perspektywy lat 2015–2019. *CMR Working Papers*, 123(181). Warszawa: Uniwersytet Warszawski.

Jaroszewicz M., Krępa M., Nowosielski M., Pachocka M., Wach D. (2022). Agresja rosyjska na Ukrainę i migracja przymusowa: rola Polski w pierwszych dniach kryzysu. *CMR Spotlight-Wydanie-Specjalne-2022.pdf* (uw.edu.pl).

NBP (2022). Sytuacja życiowa i ekonomiczna uchodźców z Ukrainy w Polsce. Raport z badania ankietowego zrealizowanego przez OO NBP. Warszawa.

UMP (2022). Nowy dom czy chwilowy azyl? Sytuacja uchodźców z Ukrainy wnioskujących o numer PESEL w 12 największych polskich miastach pod koniec kwietnia 2022 r. Warszawa.

Przemysław Śleszyński **Migracje wewnętrzne**

Gawryszewski A. (2005). *Ludność Polski w XX wieku*. Warszawa: Instytut Geografii i Przestrzennego Zagospodarowania PAN (Monografie, 5).

Śleszyński P. (2021). Migracje wewnętrzne, w: D. Bojarska-Lis, M. Budziński, E. Kowalczyk (red.), *Sytuacja demograficzna Polski. Raport 2020–2021* (159–197). Warszawa: Rządowa Rada Ludnościowa.

Śleszyński P., Nowak M., Legutko-Kobus P., Hołuj A., Lityński P., Jadach-Sepioło A., Błaszke M. (2021). *Suburbanizacja w Polsce jako wyzwanie dla polityki rozwoju*.

Warszawa: Komitet Przestrzennego Zagospodarowania Kraju PAN (Studia. Cykl Monografii, 11/203).

Wiśniewski R., Mazur M., Śleszyński P., Szejgiec-Kolenda B. (2020). Wpływ zmian demograficznych w Polsce na rozwój lokalny. Warszawa: Instytut Geografii i Przestrzennego Zagospodarowania PAN (Prace Geograficzne, 274). <https://doi.org/10.7163/9788361590837>

Magdalena Lesińska, Maciej Duszczyk **Polityka migracyjna**

Cornelius W.A., Tsuda T., Martin P.L., Hollifield J. (red.) (2004). Controlling Immigration. A Global Perspective. Stanford: Stanford University Press.

Duszczyk M. (2013). Polska polityka imigracyjna a rynek pracy. Warszawa: Instytut Polityki Społecznej UW, Oficyna Wydawnicza ASPRA-JR.

Hollifield J.F., Foley N. (red.) (2022). Understanding Global Migration. Stanford: Stanford University Press. <https://doi.org/10.1515/9781503629585>

Łodziński S., Szonert M. (2023). Polityka migracyjna „bez polityki”. Antynomie tworzenia polityki migracyjnej w Polsce w okresie 2016–2022. CMR Working Papers, 130(188), <https://www.migracje.uw.edu.pl/wp-content/uploads/2023/02/CMR-WP-130-188.pdf>

Weinar A. (2006). Europeizacja polskiej polityki wobec cudzoziemców 1990–2003. Warszawa: Wydawnictwo Naukowe Scholar.

Karolina Podgórska, Paulina Trevena, Dominik Wach **Polityka integracyjna**

Duszczyk M., Pachocka M., Pszczółkowska D. (2020). Relations between Immigration and Integration Policies in Europe. Challenges, Opportunities and Perspectives in Selected EU Member States. New York: Routledge. <https://doi.org/10.4324/9780429263736>

Matusz-Protasiewicz P. (2013). Rosnąca rola poziomu lokalnego w kreowaniu polityki integracji imigrantów Unii Europejskiej. Central and Eastern European Migration Review, 2(2), 75-97.

Penninx R. (2004). Integration processes of migrants in the European Union and policies relating to integration, Presentation for the Conference on Population Challenges, International Migration and Reproductive Health in Turkey and the European Union: Issues and Policy Implications, Istanbul, 11-12 October 2004, <http://www.esiweb.org/pdf/turkeynetherlands/RinnusPenninx.pdf>

Penninx R. (2005). Integration of migrants: Economic, social, cultural and political dimensions, w: M. Macura, A.L. MacDonald, W. Haug (red.), The New Demographic Regime. Population Challenges and Policy Responses (137-151). Geneva: United Nations.

Penninx R., Garcés-Masareñas B. (2016). The concept of integration as an analytical tool and as a policy concept, w: B. Garcés-Masareñas, R. Penninx (red.), Integration Processes and Policies in Europe (11-29). IMISCOE Research Series. Cham: Springer. https://doi.org/10.1007/978-3-319-21674-4_2

Stefańska R. (2008). Między multikulturalizmem a asymilacją. Polityki integracyjne w Europie, w: A. Grzymała-Kazłowska, S. Łodziński (red.), Problemy integracji imigrantów. Koncepcje, badania, polityki (123-156). Warszawa: Wydawnictwa Uniwersytetu Warszawskiego.

Karolina Łukasiewicz, Witold Klaus

Migracje uchodźcze w Europie

Crawley H., Duvell F., Jones K., McMahon S., Sigona N. (2018). *Unravelling Europe's Migration Crisis: Journeys over Land and Sea*. Bristol, UK: Policy Press.

<https://doi.org/10.46692/9781447343226>

Fiddian-Qasmiyeh E., Loescher G., Long K., Sigona N. (red.) (2014). *The Oxford Handbook of Refugee and Forced Migration Studies*. Oxford: Oxford University Press.

<https://doi.org/10.1093/oxfordhb/9780199652433.001.0001>

FitzGerald D.S. (2019). *Refuge Beyond Reach: How Rich Democracies Repel Asylum Seekers*. Oxford: Oxford University Press. <https://doi.org/10.1093/oso/9780190874155.001.0001>

Górny A., Grzymała-Moszczyńska H., Klaus W., Łodziński S. (2017). *Uchodźcy w Polsce. Sytuacja prawna, skala napływu i integracja w społeczeństwie polskim oraz rekomendacje*. Kraków, Warszawa: Komitet Badań nad Migracjami,

https://informacje.pan.pl/images/serwis/2018/02/Uchod%C5%B4cy_w_Polsce_ekspertyza_KBn_M_PAN.pdf (dostęp 28.03.2018).

Klaus W. (red.) (2021). *Kryzys humanitarny na pograniczu polsko-białoruskim. Raport Grupy Granica*, Warszawa.

MEDAM Assessment Report on Asylum and Migration Policies in Europe (2022). MEDAM, <https://www.medam-migration.eu/publications/assessment--reports/refugee-protection-in-the-eu-building-resilience-to-geopolitical-conflict-17707/>

Søholt S., Aasland A. (2021). Enhanced local-level willingness and ability to settle refugees: Decentralization and local responses to the refugee crisis in Norway. *Journal of Urban Affairs*, 43(6), 781-798. <https://doi.org/10.1080/07352166.2019.1569465>

Marta Jaroszewicz, Jan Grzymski Migracje i bezpieczeństwo

Hansen L. (2006). *Security as Practice Discourse Analysis and the Bosnian War*. London: Routledge.

Huysmans J. (2006). *The Politics of Insecurity. Fear, Migration and Asylum in the EU*. London, New York: Routledge. <https://doi.org/10.4324/9780203008690>

Pawlak M. (2018). Polityki publiczne wobec migracji, w: J. Kwaśniewski (red.), *Nauki o polityce publicznej: Monografia dyscypliny* (288-311). Warszawa: Instytut Profilaktyki Społecznej i Resocjalizacji UW.

Schmid A.P. (2016). *Links between Terrorism and Migration: An Exploration*. ICCT Research Paper. The Hague: International Centre for Counter-Terrorism.

<https://doi.org/10.19165/2016.1.04>

Weiner M. (1992-1993). Security, stability and international migration. *International Security*, 17(3), 91-126. <https://doi.org/10.2307/2539131>

Magdalena Lesińska **Diaspory**

Cohen R. (1997). *Global Diasporas: An Introduction*. London: Routledge.

<https://doi.org/10.4324/9780203228920>

Dufoix S. (2008). *Diasporas*. Berkeley: University of California Press.

<https://doi.org/10.1525/9780520941298>

Lesińska M. (2018). Polska diaspora, Polonia, emigracja. Spory pojęciowe wokół skupisk polskich za granicą. *Polski Przegląd Migracyjny*, 1(3), 9-23.

Sheffer G. (red.) (1986). *Modern Diasporas in International Politics*. London: Croom Helm.

Walaszek A. (red.) (2001). *Polska diaspora*. Kraków: Wydawnictwo Literackie.

Michał Nowosielski, Renata Stefańska **Polityka wobec diaspory**

Agunias D.R. (red.) (2009). *Closing the Distance: How Governments Strengthen Ties with Their Diasporas*. Washington: Migration Policy Institute.

Gamlan A., Cummings M.A., Vaaler P.M. (2019). Explaining the Rise of Diaspora Institutions. *Journal of Ethnic and Migration Studies*, 45(4), 492-516,

<https://doi.10.1080/1369183X.2017.1409163>

Hut P. (2002). *Warunki życia i proces adaptacji repatriantów w latach 1992-2000*. Warszawa: Oficyna Wydawnicza Aspra-JR.

Lesińska M. (2019). Niełatwe związki - relacje polityczne między państwem pochodzenia a diasporą. Polska i polska diaspora w okresie przełomu 1989 roku i później. Warszawa:

Wydawnictwa Uniwersytetu Warszawskiego. <https://doi.org/10.31338/uw.9788323536864>

Nowosielski M., Dziegłowski M. (2021). Polskie organizacje imigranckie w Europie. W poszukiwaniu nowego modelu. Warszawa: Wydawnictwa Uniwersytetu Warszawskiego.

<https://doi.org/10.31338/uw.9788323548775>

Okólski M. (2002). *Imigracja*, w: *Wielka Encyklopedia PWN*. Warszawa: Wydawnictwo Naukowe PWN.

Weinar A. (red.) (2017). *Emigration and Diaspora Policies in the Age of Mobility*. Cham: Springer.

<https://doi.org/10.1007/978-3-319-56342-8>

Marta Pachocka, Dominik Wach **Migracje przymusowe**

Betts A., Bloom L., Kaplan J., Omata N. (red.) (2016). *Refugee Economies: Forced Displacement and Development*. Oxford: Oxford University Press.

<https://doi.org/10.1093/acprof:oso/9780198795681.001.0001>

Sironi A., Bauloz C., Emmanuel M. (2019). *Glossary on Migration*. *International Migration Law*, 34. Geneva: International Organization for Migration.

Slany K. (1995). Między przymusem a wyborem: kontynentalne i zamorskie emigracje z krajów Europy Środkowo-Wschodniej (1939–1989). Kraków: Wydawnictwo Uniwersytetu Jagiellońskiego.

UNHCR (2022). Global Trends. Forced Displacement in 2021. United Nations High Commissioner for Refugees.

UNRWA (2021). UNRWA Statistic Bulletin. Online: <https://www.unrwa.org/what-we-do/unrwa-statistics-bulletin> (dostęp 14.12.2022).

Witold Klaus, Monika Szulecka **Migracje nieudokumentowane**

Ambrosini M. (2016). From 'illegality' to tolerance and beyond: Irregular immigration as a selective and dynamic process. *International Migration*, 54(2), 144-159, <https://doi.org/10.1111/imig.12214>

Bauman Z. (2017). Płynne czasy: Życie w epoce niepewności. Warszawa: Wydawnictwo Sic!

Beręsewicz M., Pawlukiewicz K. (2020). Estimation of the number of irregular foreigners in Poland using non-linear count regression models. *Annals of Applied Statistics*, <http://arxiv.org/abs/2008.09407>

Fekete L., Webber F., Edmond-Pettitt A. (2017). Humanitarianism: The unacceptable face of solidarity. London: The Institute of Race Relations.

Perkowska M. (2018). Nielegalna migracja w Europie - aspekty prawne i kryminologiczne. *TEKA of Political Science and International Relations*, 12(3), 59-75, <https://doi.org/10.17951/teka.2017.12.3.59>

Scheel S. (2017). "The Secret Is to Look Good on Paper": Appropriating Mobility within and against a Machine of Illegalization, w: N. De Genova (red.), *The Borders of 'Europe': Autonomy of Migration, Tactics of Bordering* (37-63). Durham: Duke University Press Books. <https://doi.org/10.2307/j.ctv11smr05.5>

Szulecka M. (2016). Przejawy nielegalnej migracji w Polsce. *Archiwum Kryminologii*, 38, 191-268, <https://doi.org/10.7420/AK2016K>

Tinti P., Reitano T. (2016). *Migrant, Refugee, Smuggler, Savior*. London: Hurst & Company.

Karolina Sobczak-Szelc, Magdalena Chułek **Migracje a zmiany środowiska przyrodniczego**

Hugo G. (2008). *Migration, Development and Environment*. Geneva: IOM Migration Research Series, 35. <https://doi.org/10.18356/7722fb75-en>

Ionesco D., Mokhnacheva D., Gemenne F. (2017). *The Atlas of Environmental Migration*. Geneva: International Organization for Migration. <https://doi.org/10.4324/9781315777313>

IPCC (2022). *Climate Change 2022: Impacts, Adaptation, and Vulnerability. Contribution of Working Group II to the Sixth Assessment Report of the Intergovernmental Panel on Climate Change*. Cambridge: Cambridge University Press, <https://doi.10.1017/9781009325844>

Renaud F.G., Dun O., Warner K., Bogardi J. (2011). A decision framework for environmentally induced migration. *International Migration*, 49, e5-e29. <https://doi.org/10.1111/j.1468-2435.2010.00678.x>

Sherbinin A. de, Grace K., McDermid S., Geest K. van der, Puma M.J., Bell A. (2022).

Migration Theory in Climate Mobility Research. *Frontiers in Climate*, 4, <https://www.frontiersin.org/article/10.3389/fclim.2022.882343>

Sobczak-Szelc K. (2023, w druku). Infrastructure development and environmental change - a case study of forced (im)mobility in Mhamid oasis (Southern Morocco), w: R. Zapata-Barrero, I. Awad (red.), *Migration in the Mediterranean*. Cham: Springer/IMISCOE Regional Series.

Kamil Matuszczyk, Marek Okólski **Migracje pracownicze**

Castles S., Miller M.J. (2011). *Migracje we współczesnym świecie*. Warszawa: Wydawnictwo Naukowe PWN.

Gammeltoft-Hansen T., Sørensen N.N. (red.) (2013). *The Migration Industry and the Commercialization of International Migration*. New York, London: Routledge. <https://doi.org/10.4324/9780203082737>

ILO (2021). *ILO Global Estimates on International Migrant Workers. Results and Methodology*. Geneva: International Labour Organization.

OECD (2022). *International Migration Outlook 2022*. Paris: OECD. <https://doi.org/10.1787/30fe16d2-en>

Okólski M. (2018). Migracje pracownicze we współczesnym świecie. *Polski Przegląd Migracyjny*, 2(4), 9-24.

Jan Brzozowski, Paweł Kaczmarczyk **Migracje specjalistów**

Beine M., Docquier F., Rapoport H. (2001). Brain drain and economic growth: Theory and evidence. *Journal of Development Economics*, 64(1), 275-289. [https://doi.org/10.1016/S0304-3878\(00\)00133-4](https://doi.org/10.1016/S0304-3878(00)00133-4)

Beine M., Docquier F., Rapoport H. (2008). Brain drain and human capital formation in developing countries: Winners and losers. *The Economic Journal*, 118(528), 631-652. <https://doi.org/10.1111/j.1468-0297.2008.02135.x>

Bhagwati J., Hamada K. (1974). The brain drain, international integration of markets for professionals and unemployment: A theoretical analysis. *Journal of Development Economics*, 1(1), 19-42. [https://doi.org/10.1016/0304-3878\(74\)90020-0](https://doi.org/10.1016/0304-3878(74)90020-0)

Brzozowski J. (2011). "Brain drain" czy "brain gain": kilka uwag dotyczących skutków gospodarczych osób wykwalifikowanych. *Studia i Prace Wydziału Ekonomii i Stosunków Międzynarodowych*, 3/2011, 7-26.

Czaika M. (red.) (2018). *High-skilled Migration. Drivers and Policies*. Oxford: Oxford University Press. <https://doi.org/10.1093/oso/9780198815273.001.0001>

Kaczmarczyk P., Okólski M. (2005). Migracje specjalistów wysokiej klasy w kontekście członkostwa Polski w Unii Europejskiej. Warszawa: UKIE.

OECD (2002). International Mobility of the Highly Skilled. Paryż: OECD.

OECD (2022). International Migration Outlook 2022. Paryż: OECD.
<https://doi.org/10.1787/30fe16d2-en>

Stark O. (2005). The New Economics of the Brain Drain. MPRA Paper nr 30939.

Kamila Fiałkowska, Agata Górny **Migracje czasowe**

Constant A.F., Massey D.D. (2002). Return migration by German guestworkers: Neoclassical versus new economy theories. *International Migration*, 4(40), 5-38.
<https://doi.org/10.1111/1468-2435.00204>

Cwerner S.B. (2001). The times of migration. *Journal of Ethnic and Migration Studies*, 1(27), 7-36.
<https://doi.org/10.1080/13691830125283>

Dustmann Ch., Weiss Y. (2007). Return migration: Theory and empirical evidence for the UK. *British Journal of Industrial Relations*, 2(45), 236-256. <https://doi.org/10.1111/j.1467-8543.2007.00613.x>

Engbersen G., Snel E., De Boom J. (2010). A van full of Poles: Liquid migration in Eastern and Central European countries, w: R. Black, G. Engbersen, M. Okólski, C. Pantjru (red.), *A Continent Moving West? EU Enlargement and Labour Migration from Central and Eastern Europe* (115-140). Amsterdam: Amsterdam University Press. <https://doi.org/10.1515/9789048510979-006>

Erdal M., Carling J. (2021). New economics of transnational living. *Population Space and Place*, 27(5), 1-11. <https://doi.org/10.1002/psp.2410>

Hägerstrand T. (1975). Space, time and human conditions, w: A. Karlqvist, L. Lundqvist, F. Snickars (red.), *Dynamic Allocation of Urban Space* (3-12). Lexington: Saxon House Lexington Book.